

viorem : et alias universi auctores, et ipse Suarez, tenent esse diversam omnino pœnam ab interdicto ; ergo etiam est censura sicut interdictum, et specie distincta ab illo, quia est alterius rationis ab ipso, nec sub illo potest comprehendi, ut censet Suarez disputatione prima, sectione tertia, quoniam interdictum non includit tantam gravitatem, quam includit cessatio a divinis. Confirmatur et probatur contra prædictum auctorem, quod sit censura, etiam secundum definitionem ab ipso traditam. Nam cessatio a divinis ex modo quo imponitur, nunquam imponitur tamquam perpetua pœna, et ex hoc habet etiam, quod sit medicinalis, quæ ordinarie tollitur ab Ecclesia ; ergo convenit illi definitio tradita e præfato auctore secundum omnes ejus particulas. Et ex alia parte (ut jam diximus) cessatio a divinis secundum istum auctorem, et omnes alios est distincta pœna specie ab interdicto ; ergo est censura diversa ab illo.

XI. Dico tertio : Irregularitas, quæ incurritur tamquam pœna imposita a jure propter culpam, est vere et proprie censura. Probatur ex dictis circa primam conclusionem, nam definitio censuræ convenit huic irregularitati ; ergo vere est censura. Confirmatur, quia si aliqua ratione esset excludenda a ratione censuræ, maxime quia non est medicinalis pœna, sed potius perpetua eo modo, quo a jure imponitur ; sed satis supra ostendimus hoc non esse necessarium ad rationem censuræ, videlicet esse medicinalem pœnam, neque etiam id repugnare irregularitati, sicut nec suspensioni ; ergo nulla ratione potest hæc irregularitas excludi a ratione censuræ. Dixi in conclusione irregularitas imposita a jure propter culpam, quia in præsentem non loquimur de omni irregularitate, si-

cut dicemus in sequenti articulo.

XII. Dico quarto : Septem sunt species censuræ, videlicet excommunicatio, suspensio, interdictum, cessatio a divinis, irregularitas inducta propter culpam, depositio, et degradatio. Hæc conclusio probatur ; tum ex communi fere sententia theologorum ; tum etiam ex definitione censuræ tradita, et explicata in prima conclusione. Nam illa quoad omnes suas particulas, quas diximus solum esse necessarias, tam convenit depositioni et degradationi, quam suspensioni, excommunicationi, et interdicto ; ergo omnes istæ septem species pœnæ ecclesiasticæ sunt constituendæ sub genere censuræ. Confirmatur, nam quælibet pœna istarum seorsum habet diversam rationem ab alia ut concedit etiam Suarez : ergo nulla ratione potest excludi a pœna ecclesiastica, quæ est censura.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

XIII. Arguitur primo pro prima sententia, ex capite Quærenti de verborum significatione, ubi Innocentius III interrogatus, et requisitus, quid nomine censuræ intelligendum sit, respondet solum quod nomine censuræ intelliguntur hæc tria excommunicatio, suspensio, et interdictum : ergo solum hæc tria comprehenduntur nomine censuræ, et consequenter irregularitas non est censura. Neque potest respondere quod Innocentius non apposuit exclusivam dicens, quod solum illa tria intelliguntur nomine censuræ, sed dixit, quod nihil aliud præter illa tria intelligitur nomine censuræ, ac subinde ex illa determinatione non licet inferre, quod nihil aliud intelligatur nomine censuræ. Nam contra istam solutionem est, quod postquam summus ponti-

fex requisitus fuit, quid nomine censuræ intelligendum sit debuit respondere explicans omne illud, quod nomine censuræ comprehenditur ; unde vel pontifex fuit diminutus in hoc (quod non est admitendum) vel dicendum est, quod explicuit omne illud, quod nomine censuræ intelligendum est, ac per consequens solum illa tria nomine censuræ sunt intelligenda.

XIV. Respondetur, quod si summus pontifex ibidem interrogatus, et requisitus esset, quid intelligendum sit per censuram absolute loquendo, certe argumentum haberet maximas vires. Sed tamen summus pontifex non sic fuit interrogatus, sed solum quid intelligendum esset per censuram in rescriptis apostolicis, quando videlicet summus pontifex in suis rescriptis, et litteris præcipit iudicibus inferioribus, ut compellant per censuram rebelles obedire mandatis ecclesiasticis, et sic papa respondit, quod tunc in casu particulari de quo agebatur, debet intelligi per censuram, excommunicatio, suspensio, et interdictum. Ex quo manifeste sequitur, non licere inferre, quod absolute loquendo non sint nisi istæ tres species censuræ. Et quidem quod hæc expositio legitima sit et vera, et colligatur manifeste ex contextu probatur, quia ibi sic dicitur : « Quærenti quid per censuram intelligi debeat cum hujusmodi clausulam in nostris litteris apponimus, etc. respondeo, quod per censuram non solum interdicti, sed suspensionis, et excommunicationis sententia intelligi valet, nisi iudex discretus rerum, et personarum circumstantiis indagatis, ferat quam viderit magis expedire. » Ex quo manifeste colligitur nostra conclusio. Nam quemadmodum absolute non fuit interrogatus quid nomine censuræ esset intelligendum, nec etiam ab-

solute respondit, sed in casu particulari. Et quidem in hoc casu papam manifeste loqui cum iudicibus inferioribus constat ex ultimis verbis illius capitis, ac subinde cum iudices inferiores non ferant sententiam irregularitatis, et suspensionis semper, ideo nullatenus ex illo capite inferri potest has non esse censuras, sed solum tres ibi enumeratas.

XV. Secundo arguitur : Quoniam censura ecclesiastica est quædam pœna medicinalis ordinata ad correctionem fidelium, ut per hujusmodi pœnas, et censuras resipiscant ; sed irregularitas non est medicinalis pœna, sed potius ex modo quo ab Ecclesia imponitur, habet esse pœna perpetua, quæ ex hoc ipso quod perpetua est, non est medicinalis, neque ordinata ad correctionem delinquentium, sed ut sit nota quædam inhabilitatis illorum ; ergo non potest esse censura. Tertio, quoniam alias sequeretur irregularitatem posse dispensari, imo absolvi virtute bullæ cruciatæ, si quidem in isto privilegio continetur facultas dispensandi, et absolvi ab omni censuras, consequens tamen est falsum, quia nullus hactenus dixit irregularitatem proveniente saltem ex homicidio posse virtute bullæ cruciatæ absolvi, aut dispensari, imo hæc facultas dispensandi, seu absolvi ab omni irregularitate solum in aliquo jubilæo plenissimo concedi solet, et non semper, nec ab omni irregularitate ; ergo, etc.

Ad secundum respondetur ex dictis circa primam conclusionem, non esse de ratione censuræ esse medicinalem pœnam eo sensu quo argumentum intendit, nec id repugnare censuræ.

XVI. Ad tertium respondetur pro nunc breviter, nam plura dicemus infra, quod si irregularitas consideretur ea præcise ratione, qua est

censura, bene potest absolvi, seu dispensari per bullam cruciatæ, ut censent graves auctores relati in secunda sententia. Unde immerito Suarez asserit, quod aliqui confessori parum docti in theologia hoc tenent. Si tamen cum ratione censura sit adjuncta alia ratio irregularitatis imposita propter culpam, et altera, quæ solum est canonicum impedimentum, propter indecentiam. Ad tertium argumentum negamus definitionem censurae convenire irregularitati provenienti ex homicidio culpabili, quatenus culpabile est præcise, ut explicabimus amplius articulo sequenti.

ARTICULUS II.

Utrum irregularitas quæ incurritur propter homicidium, aut propter mutilationem habeat rationem censurae?

I. In hac difficultate id certissimum est apud omnes auctores, quod irregularitas quæ incurritur propter occisionem justam, aut propter justam mutilationem non habet rationem censurae sed solum est quædam inhabilitas, et canonicum impedimentum ad sacros ordines suscipiendos. Præsens igitur difficultas solum procedit de irregularitate, quæ incurritur propter homicidium culpabile voluntarium aut casuale, sive propter illicitam mutilationem, an talis irregularitas sit censura.

II. Pro hujus resolutione advertendum est, quod omnia adhuc irregularitate, quæ inducitur propter homicidium justum et licitum, quam in principio articuli diximus non esse censuram, duplex alia irregularitas considerari potest, quæ in-

ducitur propter homicidium illicitum, aut mutilationem injustam. Prima est, quæ inducitur propter homicidium culpabile, a quocumque fiat, sive clerico, sive laico, et idcirco hæc irregularitas communis omnibus: secunda irregularitas potest considerari, quæ specialiter a jure imposita est in ordine ad clericos, in quantum homicidio injusto, aut mutilatione a clerico facta specialiter imponitur in jure irregularitas, quam ob rem ea, quæ alias licita esse possunt secundum se in ordine ad sanguinis effusionem prohibita sunt clericis, cui prohibitioni adjuncta est irregularitas, de qua late dicemus infra. De hac ergo duplici irregularitate modo breviter suo ordine disputandum est, omittendo plures sententias de ista re diversas.

III. Secundo advertendum est, quod indecentia dupliciter se potest habere in ordine ad inducendam irregularitatem. Primo modo solum occasionaliter, quia videlicet maxime indecens est, quod Ecclesiæ ministri aliqua peccata committant, et idcirco ex hac speciali indecentia sumit Ecclesia occasionem, ut in pœnam illorum peccatorum imponat irregularitatem; et similiter quando aliquis actus specialem habet indecentiam in ordine ad ecclesiasticum ministrum, etiam si alias talis actus ex se non sit illicitus, ex hoc tamen sumit occasionem Ecclesia, ut talem actum, alias licitum, prohibeat ministris Ecclesiæ, et tali prohibitioni adjungit etiam irregularitatem; secundo modo potest indecentia se habere in ordine ad irregularitatem inducendam tamquam formalis causa propter quam inducitur, ad quod omnino impertinens est, quod actus ille, qui hanc specialem indecentiam importat sit licitus, vel illicitus.

IV. Dico igitur primo: Nulla ra-

tionem negari potest, quod irregularitas homicidii injusti, quæ communiter imponitur omnibus sive clericis, sive laicis sit imposita propter indecentiam, et significationem, et ita hæc inhabilitas est canonicum impedimentum. Probatur conclusio, quoniam in quocumque homicidio involuntarium quomodolibet, sive directe, sive indirecte; ergo reperitur ibi vera ratio indecentiæ, et significationis, propter quam imposita est irregularitas, quæ est inhabilitas, et canonicum impedimentum; ergo necessarium est fateri per quodcumque homicidium injustum induci eandem irregularitatem quæ inducitur propter quodcumque justum homicidium.

V. Dico secundo: Hæc irregularitas homicidii injusti, quæ communiter est imposita omnibus nullam prorsus habet rationem censurae. Probatur conclusio, quoniam nulla alia irregularitas est imposita propter homicidium injustum respectu omnium tam clericorum, quam laicorum, nisi dumtaxat irregularitas, quæ imposita est propter homicidium injustum, sed hoc solum habet rationem inhabilitatis, et non censurae; ergo probatur major, quia a jure non est imposita specialis irregularitas propter homicidium injustum eo quod injustum sit, præter illam quæ communiter est imposita propter homicidium ut sic, quia talis irregularitas singularis propter homicidium injustum non extat specialiter in jure, nulla autem constituenda est alia irregularitas, nisi illa quæ expresse habetur in jure; ergo.

VI. Confirmatur, quoniam si propter aliquam rationem esset imposita specialis irregularitas, quando culpa levis est, et venialis tantum non induceretur talis irregularitas, quia venialis culpa digna non est gravis-

sima illa pœna: nec enim prudenter procederet jus si gravissimam irregularitatis pœnam imponeret propter venialia peccata. Constat autem propter homicidium casuale (quod fortassis solum fuit veniale peccatum) eodem prorsus modo imponi irregularitatem, sicut propter homicidium injustum directe voluntarium, non igitur talis irregularitas est imposita in pœnam peccati, sed tantum propter indecentiam, et significationem, ac subinde non est censura, quæ est gravissima pœna, sed solum est canonicum impedimentum, quod non est gravis pœna.

VII. Dico tertio: Irregularitas, quæ specialiter est imposita clericis vere et proprie habet rationem censurae. Probatur conclusio, quia talis irregularitas est imposita propter culpam; ergo est censura. Probatur antecedens, quia antequam imponatur hæc irregularitas, prohibetur per præceptum Ecclesiæ clericis, ne se quomodolibet intromittant in causa sanguinis agenda, quamvis alias hoc ex se posset esse licitum, et postea imponitur irregularitas tamquam pœna pro transgressione; ergo manifeste colligitur, quod hæc irregularitas non inducitur propter indecentiam, et significationem, sed propter culpam, quia vel est contra præceptum naturale, quando occisio, vel mutilatio est intrinsece mala; vel quod sit tantum contra præceptum Ecclesiæ quo prohibentur clerici, ne aliquo modo causam sanguinis agent, etiam in ordine ad bonum commune, quamvis alias id ex se liceat. Confirmatur, quoniam laici causam sanguinis agentes non peccant, sed solum incurrunt irregularitatem, quæ est inhabilitas, et canonicum impedimentum. Cæterum clerici causam sanguinis agentes quantumcumque cedat in bonum commune peccant, quia transgre-